

Eep Talstra Centre for Bible and Computer haalt zichzelf weer in

Databank voor bijbelwetenschappen

Van een enkele computerondersteunde analyse tot het online kunnen raadplegen van rijk geannoteerde Hebreeuwse teksten: het Eep Talstra Centre for Bible and Computer timmert al bijna 50 jaar aan de digitale weg. *Wido van Peursen*

In de 70'er jaren van de vorige eeuw experimenteerden enkele pioniers aan de Vrije Universiteit met de computerondersteunde analyse van de Hebreeuwse Bijbel onder de paraplu van de 'Werkgroep Informatica Vrije Universiteit (WIVU)'. De

WIVU stond onder leiding van Eep Talstra, bijbelwetenschapper met een bijzondere interesse in 'alfainformatica', zoals dat toen genoemd werd. Sindsdien is er een prachtig product opgebouwd: een rijk geannoteerde databank met taalkundige informatie over morfemen, woorden, woordgroepen, zinnen en zinsverbanden. Talstra ging in 2012 met emeritaat, de naam veranderde in het Eep Talstra Centre for Bible and Computer (ETCBC), om daarmee het pionierswerk te eren.

Tijd ver vooruit

De WIVU was zijn tijd ver vooruit. Op den duur kreeg zij echter te kampen met de wet van de remmende voorsprong. Zo was de databank ontstaan lang voordat Unicode of TEI het licht zagen. Voor de weergave van het Hebreeuws en de taal-

kundige codering werden alleen ASCII-teken gebruikt. De balans: een geweldig waardevol product, maar wel enigszins idiosyncratisch en ontoegankelijk. Vernieuwingslagen hebben geleid tot een grotere toegankelijkheid en gebruikersvriendelijkheid van de databank. Zo heeft een Deense collega op basis van de databank de Bible Online Learner gebouwd, die op zeer uiteenlopende plaatsen in de wereld wordt ingezet voor het onderwijs in het Bijbels Hebreeuws. En bijvoorbeeld in het CLARIN-NL-project SHEBANQ (System for HEBrew Text: ANnotations for Queries and Markup) heeft het ETCBC samen met DANS een webapplicatie en een *query saver* rondom de databank gebouwd. Het is nu voor iedereen mogelijk om de Hebreeuwse tekst online te raadplegen, de taalkundige informatie te

Eep Talstra Centre for Bible and Computer

Het Eep Talstra Centre for Bible and Computer (ETCBC) beheert de WIVU-databank. Deze databank bevat de complete tekst van de Hebreeuwse Bijbel coderingen op woord-, woordgroep-, zins- en tekstniveau. De databank wordt voor diverse doeleinden gebruikt, onder andere voor onderzoeksdoeleinden bij DANS.

zien, zoekopdrachten uit te voeren en op te slaan en hiernaar te verwijzen met een URI en de zoekopdrachten van anderen te raadplegen. In het SHEBANQ-project is de databank geconverteerd naar het LAF-format (Linguistic Annotation Framework), een ISO standaard voor taalkundige annotaties. De uitvoerder

van het SHEBANQ-project, Dirk Roorda, heeft LAF fabric gebouwd: een Python-tool om Python-notebooks te draaien en zeer complexe analyses van de Hebreeuwse databank uit te voeren.

Honderden gebruikers

Inmiddels heeft de SHEBANQ-website honderden geregistreerde gebruikers, wordt de dataset gebruikt in projecten van gerenommeerde onderzoekers (bijvoorbeeld het Tiberias-project van de Bar-Ilan University), heeft zich een community gevormd van promovendi en andere onderzoekers die LAF fabric gebruiken en wordt SHEBANQ in binnen- en buitenland ingezet in het onderwijs. Vanaf september 2016 verzorgt het ETCBC een MA-track Biblical Studies and Digital Humanities. bit.ly/ETCBC

SINDS KORT BESCHIKBAAR

Dit overzicht toont databestanden die recent beschikbaar zijn gekomen bij CentERdata, Data Archiving and Networked Services en Huygens ING.

CentERdata

• Inschattingen van risico's en het effect op investeringsgedrag in aandelen

In 2013 en 2014 is een onderzoek over persoonlijke inschattingen van risico's en het effect op investeringsgedrag in aandelen af-

foto ANP

genomen in het LISS panel door onderzoekers B. Enke en H.M. Gaudecker, University of Bonn. De respondenten werden onder andere uitgenodigd om een inschatting te doen van de waarde van bepaalde aandelen over een half jaar. Na een jaar werden de respondenten op de hoogte gebracht van de actuele AEX-stand en kregen zij de kans om hun antwoord van het voorgaande jaar aan te passen. De datasets 'Subjective Beliefs and Individual Risk Preferences in a Structural Model of Portfolio Choice - 4 parts' zijn beschikbaar via het LISS Data Archive van CentERdata.

lissdata.nl/dataarchive

Ook sinds kort beschikbaar: Studies LISS panel

- CentERdata, november 2015 - december 2015, Personality - Wave 8
- Tooren, M. van den; Rutte, C.G., juli 2012, Type D personality and job resources - Wave 2
- CentERdata, december 2015 - januari 2016, Politics and Values - Wave 8
- Rosema, M.; Huddy, L., augustus 2012, Attachment to political parties
- Choi, S.; Müller, W.; Kariv, S.; Silverman, D., mei 2014 - juni 2014, Consistency and heterogeneity of individual behavior under uncertainty with a special attention to the elderly

Deze bestanden zijn kosteloos beschikbaar via www.lissdata.nl/dataarchive. Bezoek deze site of scan de QR-code

DANS

• Data landelijk artrose-onderzoek in EASY

Tot eind 2015 coördineerde het Universitair Medisch Centrum Utrecht een landelijk artrose-onderzoek, Cohort Heup en Cohort Knie (CHECK). Tien jaar lang werden 1.000 individuen met vroege symptomen van artrose onderzocht in ziekenhuizen door het hele land. De uitval van deelnemers tijdens de studie was uitermate laag. Zowel CHECK als projectfinancier Reumafonds besloten de resultaten van deze cohortstudie via DANS beschikbaar te stellen. De vier datasets betreffen de baseline-collectie (T0) en follow up-materiaal uit de 10 jaar in aanvullende T-series. De datasets bevatten zowel longitudinale enquêtegegevens over de gezondheidssituatie en -beleving van de deelnemers, alsook klinische data en duizenden röntgenopnames. CHECK en DANS hebben bijzonder veel aandacht besteed aan het anonimiseren van gegevens en beeldmateriaal. Een dataset is open access (for registered users), de anderen zijn beschikbaar op aanvraag.

DOI: [10.17026/dans-252-qw2n](https://doi.org/10.17026/dans-252-qw2n)

Ook sinds kort beschikbaar:

- Allema, Dr. A.B. (Wageningen University) (2010): Dispersal and interface behaviour of carabid beetles in a landscape mosaic: Field study plus model selection. DOI: [10.17026/dans-zd5-uufj](https://doi.org/10.17026/dans-zd5-uufj)
- Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) (2014): Gezondheidsenquête 2014. DOI: [10.17026/dans-xcm-u69z](https://doi.org/10.17026/dans-xcm-u69z)
- Faun, drs. H. (Panteia) (2016): Archivering en digitalisering door cultuurproducerende instellingen. DOI: [10.17026/dans-xtp-djgt](https://doi.org/10.17026/dans-xtp-djgt)
- Hendriks, Dr. M. (NIVEL) (2013): Healthcare professionals' views on feedback of a patient safety culture assessment. DOI: [10.17026/dans-2ae-h7kc](https://doi.org/10.17026/dans-2ae-h7kc)
- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK); Centraal Bureau

Röntgenfoto uit het onderzoek credits CHECK

voor de Statistiek (CBS) (2016): WoON2015: release 1.0 - WoonOnderzoek Nederland 2015. DOI: [10.17026/dans-xbt-qc5c](https://doi.org/10.17026/dans-xbt-qc5c)

- Putmans, drs. J.L.C. (2016): Hendrik van Veldeke / Heinrich von Veldeke - Eneïde - Eneasroman - Transkriptionen der Handschriften. DOI: [10.17026/dans-xnu-ukak](https://doi.org/10.17026/dans-xnu-ukak)
- Rieffe, E.C. (Gemeente Den Haag, Dienst Stadsbeheer, Afdeling Archeologie en Natuur- en Milieueducatie) (2016): Laan van Poot - HALO-terrein gemeente Den Haag. DOI: [10.17026/dans-xf9-nybw](https://doi.org/10.17026/dans-xf9-nybw)
- Stoepker, Drs. H. (ARCHEOCOACH) (2016): De middeleeuwse parochiekerk van Brunssum (Limburg). DOI: [10.17026/dans-xqt-uqzc](https://doi.org/10.17026/dans-xqt-uqzc)
- Stokkel, P.J.A. (Gemeente Den Haag, Dienst Stadsbeheer, Afdeling Archeologie) (2012): Steynhof gemeente Den Haag. DOI: [10.17026/dans-xf8-u8u8](https://doi.org/10.17026/dans-xf8-u8u8)
- Wolters, Mr. Dr. P.T.J. (Onderzoekcentrum Onderneming & Recht, Radboud Universiteit) (2016): De invloed van de verhouding tussen schade en boete op de matiging van boetebedingen. Een empirische analyse. DOI: [10.17026/dans-xxz-q9ke](https://doi.org/10.17026/dans-xxz-q9ke)

Via easy.dans.knaw.nl zijn deze bestanden beschikbaar. Bezoek deze site of scan de QR code.

Huygens ING

• BoschDoc: bijna 1.000 documenten over Jheronimus Bosch

BoschDoc ontsluit bijna 1.000 schriftelijke documenten over Jheronimus Bosch, zijn naaste familie, zijn leven en zijn werk. De databank bevat facsimiles, transcripties en vertalingen van handgeschreven en enkele gedrukte teksten tot 1.800. Elk document is voorzien van een informerende tekst over de context, de bron en de relatie tot andere documenten in de databank. De databank is gebouwd binnen de digitale infrastructuur eLaborate van Huygens ING en mede mogelijk gemaakt door de Radboud Universiteit en het Stadsarchief 's-Hertogenbosch.

boschdoc.huygens.knaw.nl

Detail uit 'Wapenboek van Illustre lieve vrouwe broederschap in Den Bosch', met rechtsonder het wapen van 'Hieronymus Aquensis alias Bosch' credits Brabants Historisch Informatie Centrum

Ook sinds kort beschikbaar:

- Clusius: <http://clusiuscorrespondence.huygens.knaw.nl/>
- Ystream: <http://deystroom.huygens.knaw.nl/edition/>

Deze publicaties zijn beschikbaar via www.historici.nl. Bezoek deze site of scan de QR code.